

ВОЄННІ ДІЇ ТА ЗУСТРІЧ ІЗ ВОРОГОМ

Коли в українських містах гримлять вибухи й лунають постріли, а війна впритул наблизилася до наших домівок, найголовніше – опанувати себе та подбати про свою безпеку. **Обов'язково дотримуйтеся офіційних рекомендацій, вірте в ЗСУ та перемогу України. Пам'ятайте: світло обов'язково переможе темряву!**

- Загальні правила безпеки **2**
- Як поводитися під час обстрілів **3**
- Якщо чуєте поблизу літак **6**
- Якщо знайшли підозрілий об'єкт **7**
- Якщо зустріли окупанта чи ДРГ **8**
- Якщо ваш населений пункт окуповано **10**
- Якщо вас затримали окупанти **11**
- Якщо близьких взяли в полон **14**

За матеріалами Центру стратегічних комунікацій та інформаційної безпеки й Державної служби України з надзвичайних ситуацій.

Загальні правила безпеки

- 1** **Знання** – це сила. А в умовах війни ще й ваша безпека. Якщо маєте час та змогу, дослідіть, яке озброєння використовують у цій війні – різні види «звучать» і вражають по-різному. Аби почути й побачити, як працює різна зброя, за можливості не лише прочитайте, а й перегляньте відеозаписи бойових тренувань. Обізнаність із питань війни надасть дещо більше впевненості щодо власних дій і допоможе бути трохи більш готовими до можливих загроз.
- 2** Залишаючись у зоні бойових дій, не дозволяйте вибухам стати «фоном»: **не «звикайте»** та **не ігноруйте** їх. Застосовуйте ваші знання з першого пункту й завжди реагуйте на звуки.
- 3** Пам'ятайте про **різні види загрози**. Воєнні дії із часом локалізуються, Україна повертає й повертатиме контроль над власними територіями. Однак іще залишатимуться нерозірвані міни, снаряди й боєкомплекти. Важливо усвідомлювати, що небезпечними можуть бути навіть «звичні» предмети, як от бляшанка, дитяча іграшка чи мобільний телефон. Тому перед поверненням на звільнені території знайдіть змогу дослідити різновиди мін і снарядів та обов'язково попередьте дітей про потенційну небезпеку. До офіційних повідомлень місцевої влади про те, що регіон став безпечним, не повертайтеся додому.

Як поводитися під час обстрілів

Якщо обстріли застали зненацька, і ви не можете безпечно перейти в укриття, дотримуйтеся правил нижче.

ВАЖЛИВО!

Ніколи не ховайтеся за автомобілями або кіосками та іншими добре помітними об'єктами: вони часто стають мішенями.

Обстріл стрілецькою зброєю (з автоматів, пістолетів, гвинтівок, кулеметів)

- **У приміщенні** ховайтеся якомога далі від скляних поверхонь, вікон та дверей (бажано дотримуючись правила «двох стін»: перша прийме на себе удар, а друга захистить від уламків). Якщо це неможливо, лягайте на підлогу та укрийтеся предметами, що здатні захистити вас від уламків і куль. Залишайтеся на місці, доки обстріли не припиняться.
- **На вулиці** лягайте обличчям до землі, накривши голову руками. Найкраще якомога швидше знайти заглиблення в землі або канаву й залишатися там. Заховатися також можна за тротуаром, бетонними сходами або урною.

Займіть безпечне положення: згрупуйтеся, ляжте в позу ембріона ногами в бік стрілянини. Накрийте голову руками, затуліть вуха та відкрийте рот, щоб уникнути контузії. Залишайтеся в укритті щонайменше 5 хвилин після припинення пострілів.

Артилерійський та мінометний обстріл

Постріл із міномета досить гучний, почути його можна здалеку. У повітрі міна рухається з характерним свистом і вибухає від удару об землю, уламки летять вгору та в різні боки від епіцентру. Відтак людина, автомобіль і легкі споруди – дуже вразливі цілі.

Артилерійський снаряд, як і залп установки можна помітити й розпізнати за димним слідом вдень та яскравим спалахом уночі.

Терміново прямуйте в укриття!

У бомбосховищі на будь-якому пристрої увімкніть телебачення, радіо чи відкрийте сторінки офіційних державних джерел – там дізнаєтеся про те, що сталося. Дотримуйтесь інструкцій та залишайтеся в укритті щонайменше 10 хвилин після завершення обстрілу, адже є загроза його відновлення.

Вдома чи в приміщенні займіть місце в кутку та недалеко від виходу, щоби миттєво залишити будівлю у випадку ураження снарядом. Сховатися також можна між несучими стінами.

На вулиці негайно падайте на землю та накрийте голову руками. Затуліть долонями вуха та відкрийте рот, щоб уникнути контузії та баротравми. Після вибуху першого снаряду швидко знайдіть укриття чи будь-яке заглиблене місце.

- ✓ Ховатися можна в укриттях, канавах, траншеях, підземних переходах, за високими бордюрами, міцними бетонними конструкціями, у широких трубах водостоку.
- ✗ Небезпечно ховатися в під'їздах, на міжповерхових прогонах, у підвалах панельних будинків, під арками, біля автомобілів, АЗК і будь-чого, що може вибухнути.

В автомобілі швидко зорієнтуйтеся, як діяти: якщо вибухи не поруч і є змога втекти, женіть без зупинки. Якщо ж гатять близько, а швидко покинути це місце неможливо (машина в заторі, дворі тощо), чи обстріл застав **у громадському транспорті**, зупиніться або вимагайте негайної зупинки, відбіжіть від дороги в протилежному напрямку від багатоповерхівок та промислових об'єктів до найближчого заглиблення, втискайтеся якомога нижче в землю й очима шукайте більш надійне укриття поруч із вами.

Не залишайте укриття впродовж 10 хвилин після припинення стрілянини, бо можливі поодинокі постріли.

Добираючись до безпечного місця, обов'язково дивіться під ноги. Не підіймайте з землі жодних незнайомих чи підозрілих предметів.

Після обстрілу чи бомбардування в жодному разі **не починайте розбирати завали самостійно** – телефонуйте 112 і дочекайтеся фахівців з аварійно-рятувальної служби.

Якщо чуєте поблизу літак

Реагувати слід миттєво:

- У квартирі падайте під стіну, якомога далі від вікон, бажано в глухий кут кімнати. **Найкращий варіант** – встигнути переміститися в коридор без вікон. Найгірший – залишитися посеред кімнати, оскільки ви опинитеся в зоні ураження уламками скла й цегли. Тоді є ризик розлому й падіння плит на середину кімнати.
- Лягайте обличчям донизу із зігнутими під корпусом руками й ногами – відтак після потенційного обвалу матимете можливість піднятися або трохи поворухнутися й утворити повітряну кишеню.
- Розкрийте рота максимально широко й заплющте очі.
- Після вибуху зачекайте не менше 2 хвилин: переконайтеся, що всі уламки впали та більше не чути літак, який іде на другий захід.
- Якщо все спокійно, намагайтеся вибратися, шукайте потерпілих та кличте на допомогу рятувальників (за можливості зателефонуйте 112).
- За можливості перекрийте газ у всьому будинку.

Якщо знайшли підозрілий об'єкт

- Не чіпайте цей предмет, натомість одразу повідомте поліцію – 102, ДСНС – 101 чи представників територіальної оборони.
- Якщо ви бачили осіб, які залишили підозрілий об'єкт, запам'ятайте їхню зовнішність, одяг, авто й номерні знаки на ньому.
- Повідомте людей поруч про знахідку та переконайтеся, що вони також не чіпатимуть предмет.
- Огородіть місце знахідки підручними засобами: дошками, гілками, мотузками тощо.
- Охороняйте підозрілий об'єкт із безпечної відстані до прибуття правоохоронців.

ВАЖЛИВО!

За жодних обставин не торкайтеся боєприпасів та підозрілих предметів.

Якщо зустріли окупанта чи ДРГ

Будьте пильними: підозрілі особи, які не розуміють української, говорять із сильним російським акцентом, не орієнтуються на місцевості, роблять фото чи відео місцевості, ставлять мітки чи просять мобільний, аби подзвонити, можуть бути **членами диверсійно-розвідувальних груп.**

У цьому разі подбайте про власну безпеку, стежте за діями ворога та за можливості повідомляйте про них ЗСУ:

- Запам'ятайте прикмети підозрілих осіб, але не робіть фото чи відео.
- Майте з собою копії документів. На вимогу окупантів показати оригінали відповідайте, що їх втрачено, зіпсовано тощо.
- Намагайтеся не віддавати мобільний телефон. Однак якщо вам погрожують насиллям або ви самі відчуваєте небезпеку, віддайте те, що вимагають.
- Якщо запитують час чи дорогу, дайте хибну відповідь.
- Уникайте надання окупантам їжі, води, одягу чи будь-якої допомоги. Втім, якщо вам погрожують насиллям або ви самі відчуваєте загрозу, віддайте те, що вимагають.
- Сплануйте свої дії заздалегідь, щоби збільшити можливість помилки ворога.

Спостерігайте за окупантами й за можливості, залишаючись непоміченим, документуйте їхні злочини та переміщення.

Повідомляйте про ворожу техніку, її обсяг, переміщення окупантів, особовий склад та диверсійно-розвідувальні групи:

@stop_russian_war_bot

@evorog_bot

102

Обов'язково зазначайте географічні координати противника.

Якщо ваш населений пункт окуповано

Не опускайте руки, вірте в ЗСУ й перемогу України. **Найважливішим є збереження вашого життя**, тож спрямовуйте свої сили на виживання в умовах окупації.

- Фіксуйте злочини окупантів і збирайте інформацію, коли це безпечно.
- Налагодьте комунікацію з неокупованими територіями, аби мати доступ до перевіреної інформації, передавати розвіддані про окупантів та координувати свої подальші дії.
- Поширюйте правдиву інформацію серед місцевого населення та не вірте російській пропаганді.
- Розпочинайте цивільний спротив, **лише якщо відчуваєте, що маєте на це змогу та усвідомлюєте ризик.**

ВАЖЛИВО!

Не намагайтеся евакуюватися неперевіреними маршрутами, зокрема, у нічний час та наодинці. Обов'язково повідомте про свої переміщення близьких та волонтерські служби, що перебувають у безпечному місці й мають постійний зв'язок. Вони зможуть допомогти вам із логістичним супроводом та вчасно повідомити про відкриття «зеленого коридору».

Якщо вас затримали окупанти

Цивільних затримують із різних причин: здобути інформацію, розвідати місцевість, використати як «живий щит», якщо окупанти пошкодували вбивати чи цивільні здалися самі тощо. Беруть говірких – інколи просто для розваги – чи таких, на чийому тлі окупанти можуть відчуті свою могутність.

Аби не потрапити в полон, у жодному разі не носіть військову форму або схожий на неї одяг, камуфляж, будь-яку символіку на одязі. Дорогі речі відкладіть до настання миру. Майте гранично простий вигляд і не привертайте до себе уваги.

У полоні:

ВАЖЛИВО!

Може виникнути некерована реакція протесту. Людина намагається бігти, навіть коли це не має сенсу, голіруч кидається на терористів, намагається вихопити зброю. Заручника, що збунтувався, терористи, як правило, вбивають – навіть якщо вбивств не планували.

- Зберігайте спокій та не показуйте страху. Не чиніть терористам опір, не намагайтеся вступити з ними в дискусію, розчлупити їх чи відрадити від виконання плану.
- Пам'ятайте, що ті, хто вас затримали, не приймають рішень самостійно. Навіть якщо терорист вам співчуває, його позиція може змінитися.
- Відповідайте лише на поставлене запитання: коротко й без зайвих деталей. Ведіть нейтральний холодний діалог без агресії та без зацікавленості.
- Не порушуйте встановлених терористами правил – це може погіршити умови вашого утримання. Не проявляйте ініціативи, не будьте активним, не говоріть багато й голосно.
- Запам'ятайте якомога більше деталей про ваш осідок: як виглядає цей простір, як позначено військові частини, бланки тощо.
- Дбайте про себе. Ви можете відчувати, що турбота про стан духу й тіла не в пріоритеті, однак вкрай важливо не забувати про особисту гігієну, фізичні вправи, дихальні техніки для заспокоєння та будь-що, що може зарадити й підтримати.
- Їжте, навіть якщо не хочеться, не демонструючи спротиву.
- Користуйтеся кожною можливістю сходити в туалет чи зробити щось для себе. Створіть собі максимально доступний комфорт, облаштуйте місце для сну.
- Вдайте, що ви людина проста й недалека: не дотримуетесь ідеологій, релігій, не маєте ані чіткої життєвої, ані громадянської позиції.

Якщо почався штурм, падайте на підлогу, накривши голову руками, тримайтеся чимдалі від вікон, дверей і терористів – під час штурму по них стрілятимуть снайпери. Не беріть до рук зброю та не біжіть назустріч визволителям, аби вас не прийняли за терориста.

Налаштуйтеся на те, що на звільнення доведеться зачекати, втім пам'ятайте, що вас обов'язково звільнять.

Якщо близьких взяли в полон

Російські окупанти беруть у полон не лише українських військових, а й цивільних. Якщо когось із ваших близьких затримали, не зволікайте й одразу повідомляйте до Об'єднаного центру зі звільнення полонених.

- 1** Об'єднаний центр з пошуку та звільнення полонених. Оператори центру цілодобово приймають звернення й залежно від ситуації рекомендують, які дані зібрати та надіслати, аби почати пошуки. Також тут формуватимуть списки, аби «віднайти й повернути додому кожного українця, який потрапив у полон або зник».
  - **+(380) 676-508-332, +(380) 980-873-601** (Viber, WhatsApp)
  - **united.centre.ssu@gmail.com**
- 2** Відділ пошуку й визволення полонених Генерального Штабу ЗСУ допомагає з пошуком полонених не тільки серед військових, а й серед цивільних.
  - **+(380) 978-423-315**
- 3** У громадській організації «Блакитний птах» надають комплексну соціально-психологічну, медичну і правову допомогу людям, які пережили полон, сім'ям заручників, зниклих безвісти й загиблих.
  - **+(380) 506-572-089** – інформаційна підтримка, питання форс-мажору, соціальна підтримка

- **+(380) 509-375-370** – юридична підтримка
- **+(380) 950-162-622** – психологічна підтримка
- **p.o.bluebird@gmail.com**

4

Громадська організація «Група Патріот» одним із напрямів роботи має звільнення військовополонених і заручників.

- **0 800-339-247** – гаряча лінія
- **+(380) 683-690-124, +(380) 731-071-124, +(380) 509-677-924** – додаткові цілодобові номери

5

Служба пошуку зниклих військових із Хмельницької області збирає інформацію про військових, щоб у майбутньому визволяти їх з полону.

- **+(380) 382-762-134, +(380) 382-765-123**

6

У Національному інформаційному бюро збирають дані про українських військовополонених, загиблих, зниклих безвісти, незаконно утримуваних, а також складають списки полонених і вбитих ворогів.

- **1648, +(380) 442-878-165** – гаряча лінії
- сайт **Національного інформаційного бюро**, є форма для запитів.

Служба розшуку Товариства Червоного Хреста України

- **Київ:** +(380) 963-044-375, +(380) 662-509-957
- **Львів:** +(380) 952-501-274
- **Краматорськ:** +(380) 952-501-239
- **Харків:** +(380) 992-065-493
- **Дніпро:** +(380) 952-501-181

Спільноти для пошуку зниклих безвісти

- **0 800-800-167** – волонтерський call-центр для пошуку зниклих у Бучі, Ворзелі, Гостомелі, Ірпіні.
- **@hostome1_findme** – пошук зниклих у Гостомелі.
- **0 800-750-525** – єдина лінія для пошуку зниклих та евакуації поранених і загиблих в Ірпені.
- **+(380) 675-704-178** – єдина лінія для пошуку зниклих та евакуації поранених і загиблих у Бучі.
- **Списки евакуйованих до Вінниці.**

Всеукраїнська співдружність **«Пошук зниклих дітей»**. Наразі зосереджена на пошуках людей в осередках воєнних дій. Тут іноді публікуються списки евакуйованих осіб з найбільш небезпечних територій.

@dytyna_ne_sama_bot – бот для допомоги неповнолітнім у складних ситуаціях воєнного часу.

@poshukukraina2022 – пошук зниклих рідних і близьких за допомогою територіальної оборони. Обробляють запити на пошук як цивільних, так і військових.

@poshuk_znyklyh – канал для пошуку зниклих під час війни.

@poshukZnyklykhBot – бот для створення заявки в телеграм-канал «Пошук зниклих».

@Nadiia_Kharkiv_bot – бот для пошуку зниклих у Харкові.

@Nu_sho_yak_vy_bot – бот для груп людей (родин, друзів, колег), аби дізнатися, чи з усіма все гаразд, і де вони перебувають.

0 800-310-911 - безплатна гаряча лінія пошуково-рятувальної волонтерської асоціації **SARVA**.

Допоможіть нам зробити контент іще кориснішим!

Нам важливо поширювати корисну та актуальну інформацію,
аби допомагати людям в Україні.

Якщо ви знаєте, як покращити цей poradnik, щоб урахувати потреби
більшої кількості українців, залиште відгук.

ТИЦЬ

Залишити відгук